SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:955

av Åsa Coenraads och Jennie Bergius Eriksson (båda M)

Långsiktiga förutsättningar för kooperativ utveckling

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa långsiktiga förutsättningar för kooperativ utveckling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara den specialistkompetens, regionala närvaro och intermediära funktion för kooperativt och socialt företagande i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta tillvara kooperativ organisering som en strategisk resurs för krisberedskap, energigemenskaper, arbetsintegration och lokal samhällsservice och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den kooperativa affärsmodellens särart skiljer sig från generella företagsfrämjande aktörer som främst är utformade för vinstmaximerande och individuellt ägda bolag. Kooperativa verksamheter svarar mot lokala, regionala och nationella behov av samverkan och förenar affärsmässighet med gemensamt ägande, demokratiskt inflytande och lokalt och regionalt samhällsnyttiga ändamål. Att utveckla sådana

initiativ från idé till fungerande verksamhet kräver en särskild rådgivningsmetodik, specialistkompetens och processledning som inte ryms inom det traditionella företagsfrämjandet.

Stödstrukturen för kooperativ utveckling upprätthålls bland annat genom Coompanion genom 25 regionala organisationer med över 1 100 medlemmar från offentlig sektor, civilsamhälle och näringsliv och fyller tre viktiga funktioner i Sverige:

- Specialistkompetens, med djup kunskap om demokratisk styrning, det juridiska regelverket för ekonomiska föreningar, medlemsorganisering och hållbara gemensamma affärsmodeller.
- Regional närvaro, med lokalförankring i alla Sveriges län som garanterar att rådgivning och utvecklingsstöd finns tillgängligt nära invånarna, särskilt på landsbygden och i svagare arbetsmarknader.
- Intermediär funktion, med en beprövad förmåga att fungera som brobyggare mellan medborgare, kommuner, regioner, näringsliv och civilsamhälle för att möte gemensamma samhällsutmaningar.

Verksamhetens nytta bekräftas av statistiken; under de senaste tio åren har över 40 000 personer deltagit i avgiftsfri rådgivning, vilket har lett till drygt 2 500 startade kooperativa företag, över 1 000 övriga företag samt affärsutveckling för drygt 6 000 etablerade verksamheter.

Kooperativa företag uppvisar dessutom en anmärkningsvärt hög överlevnadsgrad där 71 procent av företagen är aktiva efter tio år (enlig Svensk Kooperation), jämfört med det nationella genomsnittet för nystartade företag på cirka 30–35 procent.

Om den statliga stödstrukturen försvinner riskerar samhället att förlora en etablerad kapacitet att lösa utmaningar inom flera centrala områden:

- Lokal krisberedskap och energigemenskaper, där kooperativa företag hålls samman av lokalt ägande och medlemsstyre. De stärks i tider av kris och bidrar till civilförsvaret genom bland annat lokal livsmedelsförsörjning (till exempel andelsjordbruk och lokala matvärn) samt lokala energigemenskaper och trygghetspunkter.
- Arbetsintegration och inkludering, där arbetsintegrerande sociala företag skapar nya vägar till egen försörjning, språk och delaktighet för utrikesfödda och personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

- Lokal samhällsservice och landsbygdsutveckling, som när kommersiell service försvinner har kooperativ organisering bland annat räddat lanthandel, upprätthållit mötesplatser och byggt ut digital infrastruktur genom fiberföreningar.
- Välfärd och boende, där bland annat föräldra- och personalkooperativa förskolor, kooperativa hälsocenter och bogemenskaper gett invånare direkt inflytande över sin närmiljö och välfärd.

Den statliga Svesam-utredningen har också understrukit att kooperativ utveckling fungerar som en drivkraft för social innovation och stärkt lokal handlingskraft när invånare blir aktiva medskapare till lösningar på gemensamma behov.

Att avveckla det statliga uppdraget för kooperativ utveckling utan att säkra en likvärdig funktion innebär att Sverige monterar ner en tryggad infrastruktur för lokal utvecklingskraft, inkludering och krisberedskap. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att säkerställa ett långsiktigt statligt utvecklingsuppdrag för kooperativ utveckling så att den kompetens och regionala närvaro som byggts upp under decennier inte går förlorad.

Åsa Coenraads (M) *Jennie Bergius Eriksson (M)*